

דף נ"א

"על מחבת" טעונה כלי בשמן להוסיף לה שמן
שנינו כרבא⁶¹² שאמר שלומדים שאפית מנחת חביתין בשבת מהכתוב "על מחבת" מלמד שטעונה כלי שרת. ואם יאפה אותה מאתמול תפסל בלינה. במה ששנינו בברייתא שהכתוב "על מחבת" מלמד שטעונה כלי, והכתוב "בשמן" בא להוסיף לה שמן ואיני יודע כמה.

במנחת נסכים נאמר ג' לוג שמן לעשרון במנחת נדבה נא' לוג אחד
נאמר כאן שמן ונאמר במנחת נסכים שמן, "ועשרן סלת בלול בשמן כתית רבע ההין ונסך רבעית ההין יין לכבש האחד". מה שם שלשה לוגים לעשרון, אף כאן שלשת לוגין לעשרון. או לך לדרך זו נאמר כאן שמן ונאמר במנחת נדבה שמן, "ויצקת עליה שמן" מה שם לוג אחד⁶¹³, אף כאן לוג אחד?.

דנים תבש"ט מתבש"ט או יג"ל
דנים תבש"ט מתבש"ט או יג"ל
נראה למי דומה, דנים תבש"ט מתבש"ט, תדיר, מנחת חביתין באה בבקר ובערב ומנחת נסכים באה עם התמיד (באה חובה), דוחה שבת, דוחה טומאה, ואין דנים תבש"ט משאינו תבש"ט, לא לומדים את מנחת חביתין ממנחת נדבה שלא באה תמיד ולא באה בשבת ובטומאה או לך לדרך זו דנים יג"ל מיג"ל, יחיד, בגלל עצמה, (יין), לבונה, ואין דנים יג"ל משאינו יג"ל. לומדים את מנחת חביתין שהיא מנחת יחיד ובאה בגלל עצמה, ולא באה עם הזבח, וטעונה לבונה. ממנחת נדבה ולא ממנחת נסכים שהיא מנחת ציבור, ובאה עם הזבח, ואינה טעונה לבונה.

ר"א "סלת מנחת תמיד" הרי היא כמנחת תמיד
רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר שלומדים מהכתוב במנחת חביתין: "זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה ביום המושח אתו עשירת האפה

שהיינו או' שיאפה בתנור חול. אבל שכ' מחבת על כרחו צריך לעשות במחבת כלי שרת. ותימה שבהקטרה פשוט לו שדוחה שבת, ובכל קרבנות צ' מקרא כדפי' לעיל לשחיטתה ולהקטרה. וי"ל שבהקטרה פשוט להם או מתעשה אפי' בשבת כתנא דבי רבי ישמעאל או מהריי היא לך כמנחת תמידין כאביי. ותימה הרי כלי שרת אין מקדשים אלא בזמנם. וי"ל כדפי' לעיל כיון שכ' על מחבת ע"כ צ' קידוש כלי. תוס'.

612 אע"ג ששנינו בברייתא גם כאביי הרי א' שרבא נמי לא חולק עליו אלא שלא צריך. תוס'.

613 כמו שא' לקמן (דף פח) למנחה ולוג שמן ולקמן הק' כיצד לומדים ממנחת נדבה הרי כ' כאן בשמן להוסיף ושם שמן אינו להוסיף. רש"י.

סֵלֶת מְנַחָה תָּמִיד” הרי היא לך כמנחת תמידים. כמו שבמנחת תמידים מביאים ג' לוגים שמן לעשרון סלת, אף זו ג' לוגים לעשרון.

רבי שמעון אומר ריבה כאן⁶¹⁴, וריבה במנחת נסכים שמן, שבמנחת נסכים של כבש הכתוב

ריבה בנסכים וריבה במנחת פרים ואילים

”מְנַחָה סֵלֶת עֶשְׂרוֹן בְּלוּל בְּרֶבְעֵית הַהֵיץ שֶׁמֶן” ריבה שמביאים שלשה לוגים לעשרון, יותר ממנחת נדבה שמביאים בה לוג לעשרון. וכמו ששם מביאים שלשה לוגים לעשרון, אף במנחת חביתין מביאים שלשה לוגים לעשרון. או לך לדרך זו ריבה כאן שמן, וריבה במנחת פרים ואילים שמן. שני לוגים לעשרון ולא לוג לעשרון כמו במנחת נדבה. בפר כתוב ”וְהִקְרִיב עַל בֶּן הַבֶּקֶר מְנַחָה סֵלֶת שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִינִים בְּלוּל בְּשֶׁמֶן חֲצִי הַהֵיץ”. ובאיל כתוב ”אוּ לְאֵיל תַּעֲשֶׂה מְנַחָה סֵלֶת שְׁנַי עֶשְׂרִינִים בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלִשִׁית הַהֵיץ”. אף במנחת חביתין מביא שני לוגים לעשרון. נראה למי דומה, דנים מנחה הבאה עשרון ממנחה הבאה בעשרון, ואין דנים מנחה הבאה עשרון ממנחה הבאה ב' וג' עשרונים.

הגמרא שואלת על מה ששנינו בברייתא הא גופא קשיא, שהכתוב ”בְּשֶׁמֶן” בא להוסיף לה שמן ואינו יודע כמה. ואחר כך אמרו שנלמד ממה שנאמר כאן שמן ונאמר במנחת נדבה שמן. הרי בנדבה שמן לא בא להוסיף הוא אלא לקבוע לה שמן, וכאן בשמן בא להוסיף, שהרי אין צריכים את הכתוב לקבוע לה שמן”. ואמר אבבי שמי ששנה בשמן להוסיף הוא רבי שמעון, ולדבריו השאלה היא אם לומדים מנסכי כבש ומביאים שני לוגים או או מנסכי פר ואיל ומביאים שלשה לוגים. ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה דורש בשמן להוסיף, אלא לקבוע לה שמן, כמו במנחת נדבה.

ר"ה ברדר"א' כולה ר"י וה"ק רב הונא בריה דרב יהושע אמר כולה, כל בשמן להוסיף או אינו אלא לקבוע הרישא של הברייתא היא דברי רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה. והשאלה היא האם בשמן בא להוסיף לה שמן, שהרי אינו צריך לקבוע שמן כיון שכתוב בה ”עַל מַחְבַּת בְּשֶׁמֶן תַּעֲשֶׂה” היא טעונה לוג שמן כמחבת. או אינו אלא לקבוע לה שמן.

614 כמו שא' לעיל בשמן להוסיף לה שמן וריבה במנחת נסכים שמן ג' לוגין לעשרון שבמנחת נדבה אין אלא לוג, וריבה במנחת כבשים שמן, מה להלן ג' לוגין לעשרון, אף כאן ג' לוגין לעשרון. רש"י.

מפני שאם לא היה כתוב "בְּשֶׁמֶן" היינו אומרים שאינה טעונה שמן כמנחת חוטא⁶¹⁵. ורבי ישמעאל חזר ואמר שגם אם הכתוב "בְּשֶׁמֶן" בא לקבוע לה שמן נלמד מהדין שהיא טעונה יותר מלוג שמן. ודנו את הדין ולא הוכרע אם לומדים ממנחת נדבה שכן יג"ל או ממנחת נסכים שכן תבש"ט. וצריכים ללמוד מהכתוב "סֵלֶת מִנְחָה תָּמִיד", כמו שרבי ישמעאל מסיים את דבריו⁶¹⁶.

רבה א' כר"ש וה"ק אילו לא נאמר רבה אמר כולה כרבי שמעון, והתנא אומר אילו לא נאמר, אפילו שאין צריכים ללמוד מהכתוב שלא די בלוג אחד שמן. אם היינו דורשים "בְּשֶׁמֶן" הכתוב בא להוסיף לה שמן. שאם "בְּשֶׁמֶן" בא לקבוע לה שמן כשאר מנחות כיון שכתוב "עַל מִנְחָת" אנו יודעים ממילא הרי היא כמחבת. והכתוב "בְּשֶׁמֶן" בא להוסיף לה שמן. ורבי שמעון בא לדון מה היינו לומדים מ"בְּשֶׁמֶן". אם לומדים ממנחת פרים ואילים, שני לוגים לעשרון, או כמנחת נסכים של כבש, שלשה לוגים לעשרון. ואמר שדנים מנחה הבאה עשרון ממנחה הבאה עשרון, שלשה לוגים.

משנה

לא מינו כהן אחר תחתיו, משל מי היתה קריבה?, רבי שמעון אומר משל ציבור. רבי יהודה אומר משל יורשין. ושלימה היתה קריבה, עשרון שלם בבוקר ועשרון בין הערבים כל זמן שהיא קריבה משל ציבור.

גמרא

גמרא מביאה את מה ששנינו בבבלייתא שרבי יהודה אומר שלומדים שאם כהן גדול מת ולא מינו כהן אחר תחתיו מנחת חביתין קריבה משל היורשים מהכתוב: "וְהִכִּיחַ הַמְּשִׁיחַ תַּחְתָּיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ"⁶¹⁷. מנין שהיורשים לא יקריבו לחצאין, כמו שהיה אביהן עושה. תלמוד לומר "אֹתָהּ", כולה ולא חציה. רבי שמעון אומר שלומדים שאם לא מינו כהן גדול מביאים את מנחת החביתין משל ציבור, מתרומת הלשכה, מהכתוב "חֶק עוֹלָם", משל עולם. ולומדים מהכתוב "כִּלְיֵל תִּקְטָר"

615 ומה שכ' "מחבת" שיביאנה באותו כלי. רש"י.

616 תימה א"כ בשמן למה לי. ויש לומר שללא בשמן לא היה מסתבר להקיש לגבי שמן. תוס'.

617 מכאן דרשו בכריתות (דף ה:): שכ"ג בן כ"ג טעון משיחה. תוס'.

שתהיה כולה בהקטרה, שלא יעשה ממנה שיריים לאכילה⁶¹⁸.

מהכ' "והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה" ושואלת הגמרא האם הכתוב "וְהִכְהִיֵּן וְלֹא בְּנֵי יַעֲשֶׂה" לומדים ב' דברים

הַמְּשִׁיחַ" בא לכך?. הרי שנינו בברייתא שמהכתוב: "זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לֵה' בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ עֲשִׂירֵת הָאָפֶה סֵלֹת מִנְחָה תָּמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֶּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בַּעֲרֵב" היינו אומרים שאהרן ובניו מקריבים קרבן אחד, ביום המשחם. והכתוב "אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לֵה'", מלמד שאהרן בפני עצמו ובניו בפני עצמם מקריבים לשם החינוך. ומאותו יום ואילך אינם מקריבים, "מִנְחָה תָּמִיד" כהן גדול מביא מנחת חביתין בכל יום. "בָּנָיו" אלו כהנים הדיוטות, כהן הדיוט שנתחנך לעבודה מקריב עשרון באותו יום⁶¹⁹. אתה אומר כהנים הדיוטות, או אינו אלא כהנים גדולים, כל כהן גדול שיעמוד יקריב קרבן זה לדורות. כשהוא אומר: "וְהִכְהִיֵּן הַמְּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבָּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶק עוֹלָם" הרי כהן גדול אמור, ורבי מקיים את הכתוב "מִבָּנָיו" בכהנים הדיוטות!. ואומרת הגמרא שכיון שכתוב "וְהִכְהִיֵּן הַמְּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבָּנָיו" ולא כתוב "וְהִכְהִיֵּן הַמְּשִׁיחַ תַּחֲתָיו בָּנָיו יַעֲשֶׂה" לומדים את שני הדברים. שעד שלא מינו כהן גדול תחתיו היורשים מקריבים את החביתין. ואחד מבניו של אהרן שיעמוד תחתיו כהן גדול מביא מנחת חביתין.

לא יביא עשרון מביתו ולא הגמרא שואלת מה רבי שמעון שלומד שמקריבים של ראשון את החביתין משל ציבור לומד מהכתוב "אֹתָהּ". הרי הוא לומד שמקריבים אותה שלימה מהכתוב "כָּלִיל תִּקְטָר". ואומרת הגמרא שלומדים מהכתוב "כָּלִיל תִּקְטָר". שכהן גדול שמת ומינו אחר תחתיו בו ביום, לא יביא חצי עשרון מביתו ולא את חצי העשרון של הראשון. ורבי שמעון לא לומד מהכתוב "מִחֲצִיתָהּ בַּבֶּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בַּעֲרֵב" מפני שרבי שמעון לא דורש מהאות וי"⁶²⁰.

618 ל"א שיקטירו שלימה ולא לחצאין כ"ז שהיא קריבה משל צבור שבשלימה ר"י ור"ש לא חולקים. מפי המורה. רש"י.

619 ל"א ביום המלואים היה כך אבל לדורות לא נוהג ולא מפי המורה. רש"י.

620 כאן ר"ש לא דורש וי"ו וכן בפ"ק דסנהדרין (דף יד.) זקנין ושופטיך ובפ"ק דסוטה (דף ו:). אבל ר"ש דורש וי"ו מוסיף על עניין ראשון בפרק הקומץ רבה. וכן וי"ו הדר ערביה בפ' מרובה (ב"ק דף סה:). ופרק ב' דע"ז (דף כד.) וקשה דבפרק כל האסורין (תמורה דף כח:). ר"ש דורש וי"ו גבי אם נאמר נוגח למה נאמר רובע. ורבי יהודה דורש כאן וי"ו ובפרק אלו מצאיות (ב"מ דף כז.) גבי ומצאתה וסוף פ"ק דסנהדרין (דף יד.) גבי ושופטיך.

יש מצות עשה של כליל ול"ת של לא תאכל בחביתין ובמנחת כהן

ורבי יהודה לומד מהכתוב "חֶק עוֹלָם" שהיא חוקה לעולם, ונוהגת לדורות⁶²¹. ומהכתוב

"כָּלִיל תִּקְטָר" את מה ששנינו בברייתא, אין לי אלא עליונה, שבמנחת חביתין שכתוב בה "כָּלִיל תִּקְטָר" יש מצות עשה להקטרה כליל. ותחתונה, מנחת נדבה של כהן הדיוט שכתוב בה "וְכֹל מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל" שהיא בלא תעשה של תאכל. מניין ליתן את האמור בזה בזה, שמנחת כהן הדיוט היא בעשה של "כָּלִיל תִּקְטָר" ומנחת כהן גדול בלא תעשה של "לֹא תֵאָכֵל"⁶²²? תלמוד לומר "כָּלִיל" "כָּלִיל" לגזירה שוה, מה כאן בכליל תקטור, אף להלן בכליל תקטור, ומה להלן ליתן לא תעשה על אכילתו, אף כאן ליתן לא תעשה על אכילתה.

תנאי ב"ד שכ"ג שמת מנחתו ק' משל ציבור

הגמרא שואלת האם רבי שמעון סובר שמקריבים את החביתין משל ציבור משל

ציבור מדאורייתא? הרי שנינו במשנה במסכת שקלים, שרבי שמעון אמר שב"ד התקינו שבעה דברים. וזה אחד מהן, עובד כוכבים ששלח עולתו ממדינת הים, אם שלח עמה נסכים קריבה משלו, ואם לאו קריבין משל ציבור. וכן גר שמת והניח זבחים, יש לו נסכים⁶²³ קריבין משלו, ואם לאו קריבין משל ציבור, והוא תנאי ב"ד. כהן גדול שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו, שתהא מנחתו קריבה משל ציבור. ואמר רבי אבהו שהיו שתי תקנות, מדאורייתא מביאים משל ציבור. כריון שראו שהלשכה דחוקה, שהשקלים שבלשכה היו פוחתים מפני שהיו צריכים להביא חביתין משל ציבור כל שנה⁶²⁴. עמדו ותקנו שיגבו מהיורשים את דמי החביתין. כיון שראו שפשעו וכשמת כהן גדול ולא מינו אחר תחתיו באותו יום היורשים פשעו ולא הביאו את מנחת החביתין. תקנו להחזיר לדין דאורייתא והביאו משל ציבור.

ובתמורה (דף ב:) גבי ואם המר ימיר א' וי"ו לא דריש. תוס'.

621 שהיינו א' שאהרן מקריב חביתין בכל יום ובניו בשעה שנעשו כהנים גדולים אע"פ שכבר נתחנכו בכהונת הדיוט, ורבי שמעון אינו סובר כך. תוס'.

622 אבל האיסור נלמד מכליל תקטור. וקצת קשה למה לא לומדים מהכ' לאמר לאו אמור כמו שדרשו בפרק כל שעה (פסחים דף מב.). תוס'.

623 יש לו נסכים שהפרישן בחייו שלאחר מיתה הכל הפקר. תוס'.

624 שבכל שנה היו צריכין בכך כמו שא' בפ"ק דמסכת יומא (דף ט) ושנות רשעים תקצורנה זה מקדש שני שעמדו יותר מג' מאות כהנים גדולים דכל אחד לא הוציא שנתו תקינו מיורשין. רש"י ותוס'.

מדאורייתא מועלים בפרה ולא
באפרה והיו ב' תקנות בפרה

ואחת משבע התקנות היתה על פרה שלא
יהא מועלים באפרה. ושואלת הגמרא הרי

אין מועלים באפרה מדאורייתא. שהרי לומדים מהכתוב "חֲטָאת הָוּא" שמועלים בה כשאר חטאות⁶²⁵, שלא היתה להן שעת היתר לכהנים, "הוא" אבל אין מועלים באפרה!. ואמר רב אשי שהיו שתי תקנות, מדאורייתא מועלים בה ולא באפרה. כיון שראו שזלזלו בה והשתמשו באפרה לרפואה גזרו בו מעילה. כיון שראו שפרשו מספק הזאות, משום מעילה, ולא נטהרו באפר פרה בספק הזאות, כשנטמא בספק טמא מת כגון סככות ופרעות, העמידוה על דאורייתא.

625 תימה הרי פרה היא קדשי בדק הבית. ויש לומר למועל אחר מועל שאינו אלא בבהמה וכלי שרת בלבד. תוס'.

